

Tallinna Halduskohus
Tallinna kohtumaja

26.04.2024

KAEBAJA:

Atea AS
registrikood 10088390
Järvevana tee 7b, Tallinn 10138

lepinguline esindaja:

vandeadvokaat Marko Mehilane
Advokaadibüroo HEED Entsik
F.R.Kreutzwaldi 3, Tallinn 10120
marko@heedentsik.ee

VASTUSTAJA:

Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus
registrikood 77001613
Lõõtsa tn 8a, Tallinn 11415
hanked@rit.ee

KOLMAS ISIK:

Green IT OÜ
registrikood 11306239
info@greenit.ee

Telia Eesti AS
registrikood 10234957

AS SEB Liising
registrikood 10281767

Riigihange „Sülearvutite ja tahvelarvutite ostmine ja rentimine raamlepinguga“ (viitenumber 263728)
OSA 2 - Sülearvuti klass 1 soetus

KAEBUS

Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskuse hankeotsuste tühistamiseks ja Riigihangete vaidlustuskomisjoni 16.04.2024 otsuse nr 45-24/263728 tühistamiseks

ASJAOLUD

1. Hankija viib läbi avatud hankemenetlust „Sülearvutite ja tahvelarvutite ostmine ja rentimine raamlepinguga“. Vaidlusaluse hanke OSA 2 tulemusel sõlmitakse ühe pakujaga raamleping 24 kuuks, lepingu eeldatav maksumus on kuni 21 000 000 eurot. Ühe pakujaga sõlmitava raamlepingu esemeks on sülearvutite ja nende kasutamisega seotud lisatoodete ostmine, rentimine ning lisateenuste tellimine [lisa 1].
2. Hankija 05.03.2024 käskkirjaga nr 5-1/24723-1 [lisa 2]:
 - tunnistati vastavaks AS Atea („**Kaebaja**“) ja ühispakkujate Green IT OÜ, Telia Eesti AS, AS SEB Liising („**Kolmas isik**“) pakkumused;
 - tunnistati edukaks Kolmanda isik pakkumus.
3. Kaebaja hinnangul on Kolmanda pakkumuse vastavaks tunnistamine ja edukaks tunnistamine põhjendamatult. Kaebaja esitas 18.03.2024 vaidlustuse Riigihangete vaidlustuskomisjonile (VAKO) nimetatud hankeotsuste kehtetuks tunnistamiseks.

4. VAKO 16.04.2024 otsusega nr 45-24/263728 („**VAKO Otsus**“) jäeti vaidlustus rahuldamata [lisa 3]. Kaebaja hinnangul on VAKO Otsus ekslik ja põhjendamatu, mistõttu pöördub Kaebaja oma õiguste kaitseks käesoleva kaebusega halduskohtusse.

KAEBAJA SUBJEKTIIVSETE ÕIGUSTE RIKKUMINE

5. Kaebaja hinnangul on ekslikud nii Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamine kui hindamisel pakkumustele antud hindepunktid ja hindepunktidele tuginedes Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamine. Kolmanda isiku pakkumusele anti kokku 90,73 punkti ja Kaebaja pakkumusele 89,02 punkti.
6. Vaidlusalused hankeotsused ja VAKO Otsus (Kaebaja esitatud vaidlustuse rahuldamata jätmine) rikuvad Kaebaja majanduslikku huvi saada ja sõlmida käesolevas riigihankes ühe pakkuja raamleping eeldatava maksumusega kuni 21 000 000 eurot.

KAEBUSE PÕHJENDUSED

7. Kaebaja leiab, et nii Vaidlusalused 05.03.2024 hankeotsused (Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamine ja Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamine) kui VAKO Otsus on ekslikud ja põhjendamatud täies ulatuses.

Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise hankeotsus on muuhulgas vastuolus riigihanke alusdokumentide nõuetega ning RHS §-ga 3 ja §-ga 114. RHS § 3 p 1 kohaselt peab hankija tagama hanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse. RHS § 114 lg 1 kohaselt peab hankija kontrollima pakkumuse vastavust riigihanke alusdokumentide tingimustele ja tegema „põhjendatud otsuse“ pakkumuse vastavaks tunnistamise või tagasilükkamise kohta. RHS § 114 lg 2 kohaselt hankija lükkab pakkumuse tagasi, kui see ei vasta riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele. Pakkumuse vastavuse kontroll ei tohi olla pelgalt formaalne, vaid peab olema sisuline. Muuhulgas peab hankija sisuliselt kontrollima ja veenduma, et pakutud tooted vastavad kõikides parameetrites alusdokumentides sätestatud nõuetele. Kolmanda isiku pakkumuse vastavuse kontroll ei ole olnud vaidlusalustes punktides piisav ja igakülgset sisuline.

Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise hankeotsus (sh pakkumustele antud hindepunktid) on muuhulgas vastuolus RHAD nõuetega ning RHS §-dega 3, § 114 ja § 117. Pakkumuste hindamine (hindepunktide andmine) ei ole läbipaistev ning on andnud pakkumustele hindamisel ebaõigesti ja põhjendamatult hindepunkte, mille tulemusel on Kolmanda isiku pakkumus põhjendamatult edukaks tunnistatud.

8. VAKO on ekslikult ning mittekooskõlas RHAD tingimuste, menetlus- ja materiaalõiguse normidega lugenud Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise ja edukaks tunnistamise põhjendatuks ja õiguspäraseks. Põhistame üksikasjalikumalt alljärgnevalt.

VAKO on ekslikult käsitlenud RHAD sätestatud erinõudeid pakkumuse vastavuse kontrollimise kohta ning redutseerinud pakkumuse vastavuse kontrollimise üksnes pakkuja formaalsetele kinnitusele, kuigi RHAD nõuded näevad ette pakkumuste sisulist kontrolli.

9. Kaebaja leiab, et muuhulgas on ekslikud VAKO Otsuse p 10.1, 10.2, 10.4, 10.5, 10.6 järeldused, mis on viinud ebaõige vaidlustuslahendini.
10. Kaebaja hinnangul on ekslikult ning RHAD tingimuste sisu, mõtte ja eesmärgiga mittekooskõlas tõlgendanud RHAD tingimusi, mis puudutavad pakkumuse vastavuse tõendamist ja vastavuse kontrollimist. Sisuliselt on Vaidlustuskomisjon redutseerinud pakkumuste vastavuse kontrollimise üksnes pakkuja esitatud formaalsetele kinnitustele ja RHAD sätestatud erinevad asjakohased nõuded kõrvale heitnud.
11. VAKO on viidanud Riigikohtu 19.12.2019 lahendile nr 3-19-1464 (p 16) ja teinud järelduse, et ka käesolevas riigihankes on piisav tugineda üksnes pakkuja poolt pakkumuses antud kinnitusele. Kaebaja leiab, et käesolevas vaidluses ei ole lahend 3-19-1464 asjakohane ja määrav. Käesoleval juhul on vastupidi RHAD-s sätestatud mitmed eritingimused pakkumuste vastavuse tõendamisele ning pakkumuse vastavuse sisulisele

kontrollimisele. Kõigi nende eesmärk ja sisu on arusaadavalt suunatud sellele, et pakkumuse vastavuse kontroll oleks ja saaks olla sisuline (mitte pelgalt formaalne, pelgalt pakkuja kinnitustele tuginev). Muuhulgas on RHAD-s sätestatud järgmised eritingimused ja -nõuded:

- TK p 3.9 kohaselt: „Igal hankijal peab olema pakkumuste avamisest alates võimalik kontrollida tootja poolset avalikult ja anonüümselt ligipääsetavalt veebilehelt pakutavate asjade detailset tehnilist kirjeldust“.
- RHAD Vastavustabeli kohaselt tuli igale hankenõudele vastavuse tõendamiseks esitada „Viide allikale (pakkuja peab viitama pakkumuse koosseisus esitatud dokumentidele, sh lehekülje nr ja dokumendi nimetus ja/või Interneti leheküljele, kus hankija saab kontrollida esitatud väärtuste vastavust).“
- TK p 3.10 kohaselt: „Pakkumus peab sisaldama sülearvutite täielikku tootja spetsifikatsiooni. Lisaseadmete spetsifikatsioon lisada nende olemasolul. Tootja spetsifikatsiooni all käsitleb hankija tootja poolset tooteinfot pakutava asja osas. Kogu info asja kohta, sh seadme spetsifikatsioon, peab sisalduma e-kataloogis.“
- TK p 3.11 kohaselt „E-kataloogi sisestatud sülearvuti pealkiri peab sisaldama sõna „sülearvuti“ ning seadme nimetust. Lisaks peab asja info juures esitama toote mudeli, tootekoodi, samuti tuleb ära märkida litsentsi tootja tootekood, hinna jm näitajad, mis on kirjeldatud dokumendi „Pakkumuse koostamine e-kataloogis“ punktides 3 ja 4.“
- TK p 3.13 kohaselt: „Kõik sülearvutid ja tarkvara peavad olema alates pakkumuse esitamise tähtajast tootja ametlikus avalikus toodete nimekirjas.“
- Veelgi enam, kõik pakkujad pidid Hankijale füüsilisest viima testimiseks (pakkumuse vastavuse kontrollimiseks) oma pakutud sülearvuti koos lisaseadmetega. TK p 3.15: „Pakkuja kohustub põhihankija soovil tooma testimiseks igas klassis **pakutud sülearvuti ning selle juurde kuuluvad lisaseadmed 14 kalendripäeva jooksul pärast hankija sellekohase taotluse esitamist. Hankijaga kokkuleppel võib nimetatud tähtaega pikendada.**“ Kõik pakkujad pidid esitama nende poolt Osas 2 pakutud sülearvuti koos lisaseadmetega Hankijale aadressile Lõõtsa 8a tähtajaks 3.11.2024.

12. Kaebaja hinnangul on VAKO kõnealuseid RHAD regulatsioone põhjendamatult redutseerivalt tõlgendanud ja jõudnud eksliku järelduseni, justkui oleks tegu asjakohatute RHAD tingimustega, mis pakkumuse vastavuse kontrollimist ei puuduta ega mõjuta. Kõigi eeltoodud RHAD tingimuste eesmärk ja mõte on pakkumuste vastavuse kontrollimine, pakkumuste vastavuse sisulise kontrolli tagamine ja võimaldamine. Vastupidiselt VAKO Otsuse käsitlesele on need RHAD tingimused asjakohased ning nendest sai ja pidi Hankija lähtuma ka Kolmanda isiku pakkumuse vastavuse kontrollimisel ja pakkumuste hindamisel.
13. Asjakohane on siin rõhutada Riigikohtu 13.06.2013 lahendi nr 3-3-1-24-13 (p 19) aegumatut juhist: „Hankija väitel on ta juhindunud hankemenetluses formaliseeritusse põhimõttest. Kolleegium on seisukohal, et riigihankemenetlus sisaldab muu hulgas ka formaalseid elemente, kuid tegemist ei ole põhimõttega, millest tuleks juhinduda hankemenetluse sätete tõlgendamisel (vt RHS § 3).“

Samuti on asjakohane esile tuua RHS eelnõu seletuskirja juhist pakkumuse vastavuse kontrollimise kohta (seletuskiri lk 99): „**Pakkumuse vastavuse kontroll peab olema sisuline.** Seetõttu on taunitav praegusel ajal sage praktika, mille kohaselt hankija kontrollib pakkumuse vastavust, st hankelepingu eseme vastavust tehnilisele kirjeldusele üksnes pakkuja kinnituse kaudu. Esmajoones tekib see probleem asjade hankelepingu puhul, kus pakkuja esitab tehnilisele kirjeldusele vastavuse tõendamiseks üksnes tootja poolt informatsioonilise teabena antud toote spetsifikatsiooni, mille siis omakäeliselt allkirjastab. Selline paljasõnaline kinnitus ei saa olla piisavaks toote tehnilisele kirjeldusele vastavuse tõendamiseks. **Eelkõige tuleb hankelepingu eseme vastavust tehnilisele kirjeldusele tõendada hankija poolt nõutud märgiste, sertifikaatide, vastavushindamisasutuse katsearuande või muude samaväärsete märgiste, sertifikaatide või katsearuannetega.**“

14. Eeltoodud RHAD nõudeid tuleb tõlgendada koosmõjus ja vastavalt nende sisule, eesmärgile ning mõttele. RHAD vastavad tingimused ja nõuded on suunatud pakkumuste vastavuse sisulisele kontrollimisele ning selle sisulise kontrolli tagamisele. Kõigi nende eesmärk ja sisu on selgelt suunatud sellele, et pakkumuste vastavuse tõendamine ja vastavuse kontroll oleks sisuline (mitte pelgalt formaalne, pelgalt pakkuja kinnitustele tuginev).

Kaebaja hinnangul on VAKO ekslikult redutseerinud pakkumuse vastavuse tõendamise ja vastavuse kontrollimise üksnes pakkuja esitatud formaalsetele kinnitustele ning asjakohased RHAD erinõuded ja tingimused kõrvale heitnud.

Hankijale testimiseks esitatud pakutud seadmed

14.1. Kaebaja hinnangul on olemuslikult ekslik VAKO Otsuse p 10.5 järelalus, et TK p 3.15 alusel pakkujate poolt Hankijale testimiseks esitatud „pakutud seadmed“ on pakkumuse vastavuse kontrollimisel ja hindamisel tähendust mitteomavad.

14.1.1. Asjaolu, et hankes „pakutud seadmeid“ ei tulnud Hankijale esitada kohe pakkumusega, vaid Hankija nõudel ja määratud tähtajaks, ei väära ega muuda kuidagi olematuks tõsiasja, et testimiseks tuli esitada hankes „pakutud seadmed“ ning et selle eesmärgiks, mõtteks ja sisuks oli üheselt pakkumuse vastavuse kontrollimine.

Praktiline põhjus, miks pakutud seadmeid ei olnud nõutud esitada juba kohe pakkumusega, vaid Hankija nõudel, on õigupoolest see, et nende komplekteerimine on aeganõudev ning riigihanke lühikeste tähtaegade tõttu on nende pakkumustega üheskoos esitamine praktiliselt isegi võimatu. Seda kinnitab ka asjaolu, et hanke erinevates Osades esitasid pakkujad korduvalt taotlusi Hankija poolt pakutud seadmete esitamiseks määratud tähtaja pikendamiseks. Hankijale tuli testimiseks esitada just nimelt „pakutud seadmed“, mitte suvalised või sarnased seadmed. Pakutud seadmete komplekteerimine on ka kulukaks, nt Kaebaja poolt testimiseks viidud pakutud seadmete maksumus on ligemale kaks tuhat eurot.

14.1.2. Ekslik on VAKO Otsuses p 10.5.2 Tallinna Halduskohtu 10.03.2015 lahendist nr 3-15-195 tehtud järelalus nagu saaks kohtupraktika kohaselt seadmete näidiseid pakkumuse vastavuse kontrollimisel arvestada üksnes sellisel juhul, kui need esitati juba pakkumusega. Seda ei ütle õigupoolest viidatud kohtulahend ega RHS.

Olukorras, kus Hankija on realiseerinud TK p 3.15 järgset õigust ja kohustanud pakkujaid esitama „pakutud“ seadmed Hankijale testimiseks, on need absoluutselt asjakohased ka pakkumuse vastavuse tõendamisel ja kontrollimisel ning nendest ei ole enam võimalik mööda vaadata. See, kas „pakutud seadmed“ tuleb esitada koos pakkumusega või Hankija määratud tähtajaks pärast pakkumuste esitamist, ei oma õigupoolest sisulist tähendust. Hankijale esitatud „pakutud seadmed“ kajastavad hankes pakutud seadmeid ja nende vastavust/mittevastavust RHAD nõuetele sõltumata sellest, mis hankemenetluse faasis need tuleb esitada.

14.1.3. Ekslik on samuti VAKO Otsuses p 10.5.1 esile tõstetud lause Hankija nõudest pakkujatele tuua pakutud seadmed testimisele hiljemalt 30.11.2023. See lause käsitleb õigupoolest operatsioonisüsteemi olemasolu vajadust (*„Asja toimivuse testimiseks on vajalik tehnilises kirjelduses nõutud operatsioonisüsteem /.../“*), aga mitte ei redutseeri seadmete testimisele toomise ja testimise eesmärki, milleks on pakkumuste vastavuse kontroll.

„Pakutud seadmete“ testimiseks esitamise ja testimise mõte, sisu ja eesmärk on üheselt arusaadav – pakkumuste vastavuse sisuliseks kontrollimiseks. Seda on avaldanud õigupoolest ka Hankija ise vaidlustusmenetluses. Vt Hankija 21.03.2024 vastus vaidlustusele, p 2.21: *„Seega teostati pakkumusega esitatud vastavustingimustele vastavuse kinnituse kontrolli seadmete testimisega valitud hindamiskriteeriumitele, mis vastavad kõik hanke alusdokumentidele. Testseadmete abiga sai hankija veenduda pakkumuste sisulises vastavuses. Seadmete testimine oleks võinud kaasa tuua küsimusi seadmete vastavuse kohta, mida hankija oleks saanud pakkujalt läbi selgitustaotluste küsida, et veenduda pakkumuse vastavuses hanke alusdokumentidele.“*

14.1.4. Hankijale pakutud seadmete testimiseks esitamise ja nende arvestamisel pakkumuse vastavuse kontrollimisel on oluline ka silmas pidada, kuidas on Vabariigi Valitsuse poolt määratud keskne hankija vastavast Tehnilise kirjelduse vastava regulatsiooni tähendust käsitletud samasisulisel eelmises raamlepingu riigihankes *„Sülearvutite ja tahvelarvutite ostmise ja rentimise raamlepinguga“* (viitenumber 204670).¹ Nimetatud samasisulisel hankes oli keskne hankija RIK, kes on praeguse keskse hankija RIT eelneja: <https://kesksedhanked.rik.ee/>

¹ Kättesaadav riigihangete registrist: <https://riigihanked.riik.ee/rhr-web/#/procurement/1545220/general-info>

Oluline on tähele panna:

- Keskse hankija eelmises raamlepingu hankes 204670 oli sama tingimus Tehnilise kirjelduse p 3.13: „Pakkuja kohustub hankija soovil tooma testimiseks igas klassis pakutud sülearvuti ning sellele juurde ostetavad lisaseadmed 10 tööpäeva jooksul pärast pakkumise esitamist.“
- Keskse hankija käesolevas raamlepingu hankes 263728 on sama tingimus Tehnilise kirjelduse p 3.15: „Pakkuja kohustub põhihankija soovil tooma testimiseks igas klassis pakutud sülearvuti ning selle juurde kuuluvad lisaseadmed 14 kalendripäeva jooksul pärast hankija sellekohase taotluse esitamist.“

Eelmises raamlepingu hankes 204670 lähtus keskne hankija pakkumuste vastavuse kontrollimisel pakkujate poolt testimiseks toodud seadmetest. Enamgi, hankija tellis ise METROSERT poolt pakkujate esitatud seadmete teatud näitajate kontrollmõõtmised. Vt keskse hankija Vastavusotsus [lisa 4].

Seega on ka keskse hankija eelmistes samasisulistes riigihangetes käsitletud sama Tehnilise kirjelduse regulatsiooni selliselt, et testimiseks toodud „pakutud seadmed“ on aluseks ja omavad tähtsust pakkumuste vastavuse kontrollimisel. Enamgi, eelmises samasisulises hankes 204670 tellis keskne hankija ise METROSERT AS-ilt pakkujate poolt testimiseks toodud seadmete teatud näitajate kontrollmõõtmised ja lähtus kontrollmõõtmiste tulemusest ka pakkumuste vastavuse kontrolli ja hindamisel.

14.1.5. Ei saa päri olla VAKO Otsuse p 10.5.3 käsitlusega, et kui nõustuda sellega, et TK p 13.5 alusel testimiseks toodud „pakutud seadmed“ on aluseks pakkumuste vastavuse kontrollimisele, peaks Hankija tellima seadmetele kümneid testimisi, ekspertiise ja mõõtmisi, kuna hankes on seadmetele kehtestatud 85 tehnilist nõuet. Seda Hankija tegema ei pea ja seda ei ole vaidlustusmenetluses ka ükski menetlusosaline väitnud.

Pakutud seadmete kontrollmõõtmised on asjakohased eelkõige juhtudel, kus vastav näitaja on tootjaspetsifikatsioonis ebaselge, ebamäärane või kerkib põhjendatud kahtlus pakkuja väidetud näitaja tegelikkusele vastavuses ning seda ei ole võimalik muul usaldusväärsel viisil välja selgitada. Viitame siin RHS eelnõu seletuskirja lk 99 juhisele: „Eelkõige tuleb hankelepingu eseme vastavust tehnilisele kirjeldusele tõendada hankija poolt nõutud märgiste, sertifikaatide, vastavushindamisasutuse katsearuande või muude samaväärsete märgiste, sertifikaatide või katsearuannetega.“ Kui viidatud viisil ei õnnestu pakkumuse vastavuse sisuline kontroll, saab tõesti vajalikuks osutuda hankija poolt pädevalt mõõteasutuselt nagu näiteks METROSERT seadmete mõõtmise tellimine.

Nii on keskne hankija samasisulises eelmises hankes 204670 ka toiminud, vt keskse hankija Vastavusotsus [lisa 4]: „Hankija tellis pakutud toote kaalu ning aku kestvuse osas mõõtmised Metrosert AS poolt. Lisaks testis hankija eraldi pakutud seadme vaatenurga vastavust hankedokumentides esitatud nõuetele ning kontrollis lisaks esitatud lisaseadmete garantii kehtivuse kontrollimise võimalikkust.“

Käesoleva hanke Osa 2 puhul oleks see vajalik ja asjakohane esmajoones Kolmanda isik pakutud seadmete vaidlusaluste näitajate osas (ekraani heledustugevus, USB saatja kaugus arvuti korpusest, aku mahutavus). Ehk näitajad, mis on tootjaspetsifikatsioonis puudu, ebamäärased või muud näitajad, mille osas esineb põhjendatud kahtlus.

Tootja avalikult veebilehelt pakutud seadmete vastavuse kontrollimise võimalus

14.2. Kaebaja hinnangul on ekslik ka VAKO Otsuse p 10.3 järelalus, et Tehnilise kirjelduse p 3.9 on pakkumuste vastavuse kontrollimisel asjassepuutumatu ja tähendust mitteomav.

14.2.1. VAKO Otsuse kohaselt ei saa teha TK punkist 3.9 järelalus, et pakkumuse vastavust kõikidele Hankija riigihanke esemele kehtestatud tehnilistele nõuetele pidi olema võimalik kontrollida tootja poolt avalikult ja anonüümselt ligipääsetavalt veebilehelt.

Isegi kui jaatada, et pakutud seadmete „kõikidele“ nõuetele vastavust ei pea tootja anonüümselt/avalikult ligipääsetavalt veebilehelt olema võimalik kontrollida, on kõnealuse TK p 3.9 mõte, sisu ja eesmärk üheselt arusaadav – s.o pakkumuste vastavuse kontrollimiseks. Ka selle RHAD tingimuse eesmärk ja sisu on arusaadavalt suunatud sellele, et pakkumuse vastavuse tõendamine ja kontroll oleks sisuline (mitte pelgalt formaalne, pelgalt pakkuja kinnitustele tuginemine).

Igal juhul oli TK p 3.9 kohaldamine asjakohane sülearvuti „Eesti paigutusega klaviatuuri“ hankenõudele vastavuse kontrollimisel. Vastavas valdkonnas tegutsevatele isikutele (sh keskne hankija RIT) on üldteada asjaolu, et sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuriga toodavad vaid väga vähesed tootjad - täpsemalt Dell ja Lenovo.² Samuti on vastavas valdkonnas tegutsevatele isikutele nagu keskne hankija teada asjaolu, et HP pole sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuriga tootnud. Enamgi, see pidi Hankijale olema arusaadav Kolmanda isiku poolt testimiseks toodud „pakutud sülearvuti“ klaviatuurist.

Sedavõrd olulist näitaja nagu oma sülearvuti klaviatuurid avaldavad kõik tootjad ning tegemist ei ole kindlasti konfidentsiaalse infoga, mida tootjad avalikkuse, turuosaliste ja klientide eest varjaks. Vastupidi, tootjad on eluliselt huvitatud, et vastav info oleks turuosalistel maksimaalselt teada ja avaldatud.

14.2.2. Ekslik on VAKO Otsuse p 10.3 arutluskäik sellest justkui tühistaks TK p 3.9 kohaldumise see, et tootja avalikult/anonüümselt veebilehelt peavad pakutud seadmete kohta andmed olema kontrollitavad „igale hankijale“. See, kui lisaks peahankijale RIT pidid andmed pakutud seadmete kohta olema tootja avalikult ja anonüümselt ligipääsetavalt veebilehelt kontrollitavad ka raamlepingus hankijaks olevatele hankijatele (peale RITi), ei muuda ega väära kuidagi kõnealusele pakkumuse vastavuse kontrollimisele suunatud RHAD nõude kohalduvust ja asjakohasust.

15. Kaebaja hinnangul ei saa eelpool loetletud RHAD erinõudeid pakkumuste vastavuse kontrollimisel kõrvale heita ega redutseerida pakkumuse vastavuse kontrolli üksnes Kolmanda isiku esitatud formaalsetele kinnituste esitatus/mitteesitatus tuvastamisele.

VAKO Otsusest tulenevalt on indulgentsiks, mis elimineerib kõik Kaebaja poolt vaidlustusmenetluses esitatud argumendid, põhjendused ja tõendid Kolmanda isik pakkumuse mittevastavuste ning pakkumuse vastavuse kontrolli ja pakkumuste hindamise defektsusest Balti müügiesindaja HP Finland OY 12.10.2023 kinnituskiri. VAKO Otsuses on seda nimetatud Kinnituseks või tootja kinnituseks (VAKO Otsuse p 10.6).

Seoses Balti müügiesindaja HP Finland OY kinnituskirjaga (allkirjastaja Mantas Gabrijolavicius, Baltic sales manager) tuleb tähele panna:

- 1) HP Finland OY ei ole teadaolevalt HP sülearvutite-lisaseadmete tootja, vaid Balti müügiesindaja. See, et pakutud seadmete tootjaks ei ole HP Finland OY ei ole, pidi olema ka Vaidlustuskomisjonile teada kasvõi Kolmanda isiku pakkumusega esitatud sülearvuti HP EliteBook 835 13 inch G10 Notebook PC tootjaspetsifikatsioonist [lisa 5].
- 2) Ka Hankija on lugenud ja käsitlenud HP Finland OY-d üksnes Balti müügiesindajana. Vt Hankija 21.03.2024 vastus vaidlustusele, p 2.10: „*Samuti on kinnitus **Balti müügiesindajalt** /.../*“.
- 3) Ja mis kõige olulisem, Balti müügiesindaja kinnituskirjaga peaasjalikult korratatakse copy-paste põhimõttel RHAD nõudeid ja kinnitatakse formaalselt hankenõuetele vastavust. Samuti on Balti müügiesindaja kinnituskiri antud üldisena kõikides hanke Osade sülearvutite ja lisaseadmete kohta, mitte konkreetselt Osas 2 pakutud sülearvuti HP EliteBook 835 ja lisaseadmete näitajate kohta.

Pakkumuste vastavuse kontroll ei tohi riigihangetes – rääkimata vaidlustusmenetlusest ja kohtumenetlusest - taanduda sedavõrd formaalseks, et pakkumus loetakse mistahes sisulistes tingimustes vastavaks üksnes pakkuja formaalsete kinnitustele tuginedes. Samal ajal kui sõna otseses mõttes on laual hankes „pakutud seadmed“, mille nähtuvalt pakutud RHAD nõuetele ei vasta või esinevad veenvad põhjendatud kahtlused (sh mõõtmistulemused), mis pakutu mittevastavust või vähemasti mittevastavuse väga põhjendatud kahtlust kinnitavad. Riigihankemenetlus sisaldab muuhulgas ka formaalseid elemente, kuid tegemist ei ole põhimõttega, millest tuleks juhinduda hankemenetluse sätete tõlgendamisel (Riigikohus 3-3-1-24-13, p 19).

16. Pakkumuse vastavuse kontroll peab olema sisuline, mitte pelgalt formaalne (RHS § 114). Hankeotsused peavad olema põhjendatud, läbipaistvad, kontrollitavad ning kooskõlas RHAD sätestatud tingimuste ja nõuetega (RHS § 3 ja § 114). Vastavad RHS nõuded on vaidlusaluste 05.03.2024 hankeotsuste igal juhul täitmata, mille tagajärjeks on Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise ja edukaks tunnistamise otsuste defektsus ja õigusvastasus.

² Vt selle kohta ka artikkel „Sülearvuti klaviatuur – mis neis erinevat on?“ [lisa 16]

Vaidlusalustes hankenõuetes (Eesti paigutusega klaviatuur, ekraani heledustugevus, aku mahutavus, USB saatja kaugus arvuti korpusest) on Kolmanda isiku pakkumuse vastavuse kontroll, pakkumustele hindepunktide andmine ja Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamine olnud defektne.

Pakutud sülearvutite konkreetsed näitajad (Eesti paigutusega klaviatuur, ekraani heledustugevus, aku mahutavus) on ühtlasi pakkumuste hindamise ning pakkumustele hindepunktide andmise aluseks. Ka seetõttu on pakkumustes esitatud näitajate vastavuse sisuline kontroll ja tõendatus määrava tähtsuse ja kaaluga ning ka sellest sõltub kokkuvõttes hanke tulemus.

Eeltoodust tulenevalt on ekslikud nii vaidlustatud Hankija 05.03.2024 hankeotsused kui VAKO Otsus.

SÜLEARVUTI KLAVIATUUR

- **Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuuri mittevastavus hankenõuetele ja pakkumuse vastavaks tunnistamise õigusvastasus**

17. Kaebaja leiab, et Kolmanda isiku pakkumus (pakutud sülearvuti HP)³ ei vasta RHAD nõuetele klaviatuuri osas ning Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise otsus on põhjendamatult ja õigusvastane.

Hankija kui ka VAKO on ekslikult ja vastuolus RHAD-s sätestatud nõuetega lugenud Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuuri vastavaks hankes sätestatud klaviatuuri nõuetele. Kaebaja leiab, et Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuuri vastavuse kontrollimisel ja hindamisel ei ole lähtunud RHAD ja RHS nõuetest ning ekslikult on hankenõuetele vastavaks loetud Kolmanda isiku pakutud sülearvuti.

Kaebaja leiab, et VAKO Otsuse p 12, 12.1 - 12.5 põhjendused ja järeldused Kolmanda isiku pakkumuse vastavusest ja vastaks tunnistamise hankeotsuse õiguspärasusest on ekslikud, mittekooskõlas RHAD-ga ning menetlus- ja materiaalõigusega.

18. RHAD-s on sülearvuti klaviatuurile sätestatud muuhulgas järgmised nõuded:
- Vastavustabel jrk 67 kohaselt peab sülearvutil olema Eesti paigutusega klaviatuur ja alljärgnevate märgistustega klahvid: „**Eesti paigutusega ning klahve märgistustega: „<“, „>“ ja „windows klahvi“ sisaldav klaviatuur**“.
 - Vastavustabel jrk 69 täpsustab, et kui ole „Eesti paigutusega klaviatuur“, on Eesti paigutusega klaviatuuri saavutamiseks lubatud klahvidel kleebiste kasutamine, kuid seda Skandinaavia paigutusega klaviatuuril: „**Kleebiste kasutamine Eesti paigutuse saavutamiseks on lubatud, kuid sellisel juhul peab klaviatuuri originaalpaigutus olema skandinaavia oma.**“

Eeltoodust nähtuvalt on RHAD kohaselt „Eesti paigutusega klaviatuuri“ puhul vaid 2 võimalust:

- 1) Sülearvutil on tootjapoolne „Eesti paigutusega klaviatuur“; VÕI
- 2) Eesti paigutusega klaviatuuri saavutamiseks kleebiste kasutamine Skandinaavia paigutusega klaviatuuril.

Teise variandi, s.o Skandinaavia paigutusega klaviatuuril kleebiste kasutamine Eesti paigutusega klaviatuuri saavutamiseks, puhul ei saa pakkumus aga hindepunkte. Vt hindamiskriteerium „Sülearvuti klaviatuuri kleebised“: *Sülearvuti klaviatuuril on lubatud kleebiste kasutamine Eesti paigutuse saavutamiseks. 5 punkti saab pakkumus, mille sülearvuti klaviatuuril kleebiseid ei ole kasutatud (st on tootjapoolne klaviatuur tähemärkidega).*

Sellist võimalust, et Skandinaavia paigutusega klaviatuurile või muule klaviatuurile on klahvidele juurde lisatud või tehtud (graveeringuna vms meetodil) Eesti paigutusega klaviatuuri tähed/märgid/sümbolid, ei ole hankes ette nähtud. Lubatud ning sellise klaviatuuri puhul ei ole tegemist hankes nõutud „Eesti paigutusega klaviatuuriga“.

³ Kuigi vaidlustusmenetluses on ärisaladuse põhjendusel on Kaebaja ees täielikult saladuses isegi Kolmanda isiku pakutud sülearvuti mudel, saab Kaebaja professionaalina eeldada, et Kolmas isik on pakkunud sülearvutit HP, tõenäoliselt mudelit HP EliteBook 835 13 inch G10 Notebook PC või sisuliselt identsete näitajatega HP EliteBook 830 13 inch G10 Notebook PC.

Tehku vastavat segaklaviatuuri pakkuja, tellitud graveerimistsehh või väidetavalt koguni tootja.

Kolmanda isiku sülearvuti klaviatuur on tõenäoliselt just selline, kus Skandinaavia klaviatuuril või muul klaviatuuril on klahvidele juurde lisatud (graveeringuna või muul viisil) Eesti paigutusega klaviatuuri tähed/märgid/sümbolid. See on kohtule visuaalselt tuvastatav Hankija poolt vaidlustusmenetluses Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuurist esitatud Fotolt 1 (foto Kaebaja eest vaidlustusmenetluse salastatud Kolmanda isiku ärisaladuse kaitse põhjendusel).

19. Selguse huvides esitame ka illustreeriva pildi, kuidas mõistavad vastavas valdkonnas tegutsevad isikud „Eesti paigutusega klaviatuuri“.

Eesti paigutusega klaviatuur

~	!	"	#	¤	%	&	/	()	=	?	'	←
1	2 @	3 £	4 \$	5 €	6	7 {	8 [9]	0 }	+	\	.	Backspace
Tab	Q	W	E	R	T	Y	U	I	O	P	Ü	Ö	Enter
Caps Lock	A	S	D	F	G	H	J	K	L	Ö	Ä	*	↵
Shift	>	Z	X	C	V	B	N	M	;	:	-	Shift	
↑	<		Ž						,	.	-	↑	
Ctrl	Win Key	Alt								Alt Gr	Win Key	Menu	Ctrl

Eesti klaviatuur on mõeldud just eesti keeles kirjutajatele. Eesti paigutusega klaviatuur ei tähenda üksnes Eesti täpitähtede Ü, Ö, Ä, Š, Ä, Ž olemasolu klaviatuuril. Ettenähtud asetuse ja paigutusega ning kohas peavad olema klahvidel kõik tähed, märgid ja sümbolid. Muuhulgas ei tohi klahvidel olla täiendavaid tähti, märke, sümboleid.⁴ Näiteks klahvil Ü peab olema ainult Ü ja mitte ühtegi muud lisatähte (nagu nt Skandinaavia klaviatuuri Ä), märki või sümbolit.

20. Nii Hankija kui Vaidlustuskomisjon on „Eesti paigutusega klaviatuuri“ käsitlemisel eeltoodud RHAD Vastavustabeli nõuded tähelepanuta jätnud ja lugenud hankenõuetele vastavaks ka Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuur, kus klahvidel on muuhulgas leida ka Eesti klaviatuuri tähed/märgid/sümbolid. Ehk piisab sellest, kui klahvidele on juurde lisatud Eesti täppide-katustega tähed Ü, Ö, Ä, Š, Ä, Ž ning on tegemist „Eesti paigutusega klaviatuuriga“.

VAKO Otsus p 12.3: „Kolmanda isiku ärisaladuse hoidmise eesmärgil (vt käesoleva otsuse p 8) ei avalda vaidlustuskomisjon vaidlustusmenetluses pakutud sülearvuti täpset mudelit ega ka fotot Demoseadme klaviatuurist. Siiski märgib vaidlustuskomisjon, et pakutud klaviatuur vastab tähtede ning märkide asetusest **põhimõtteliselt** käesoleva otsuse p-is 5.2.3 toodud joonisele, mis Vaidlustaja enese kinnitusele näitab skemaatiliselt, milline on Eesti paigutusega klaviatuur.) Menetlusosalised ei vaidle selle üle, et Eesti paigutusega klaviatuuri peamiseks tunnuseks on täppidega tähtede „Ü“, „Ö“, „Ä“, „Š“ olemasolu ning nende paiknemine klaviatuuril konkreetses asukohas. Sellele tingimusele Kolmanda isiku pakutav klaviatuur igal juhul vastab. Klaviatuuril on ka tähed „Š“ ja „Ž“ (nagu neid on kujutatud p-is 5.2.3 toodud joonisel), ning Hankija nõutud klahvid „<“, „>“ ja „windows klahv“. **Hankija ei ole kehtestanud nõuet, et mingil klahvil ei tohi olla mistahes muud märki või tähte või seda, et Eesti paigutusega on klaviatuur vaid siis, kui mingeid muid märke/sümboleid koos tähtedega „Ü“, „Ö“ (va Š), „Ä“ ja „Ä“ (va Λ) klaviatuuril ei ole. Kui seadme funktsionaalsus võimaldab midagi täiendavat sellele, mida RHAD ette näeb, siis ei muuda see klaviatuuri nõudele mittevastavaks. Vaidlustuskomisjoni arvates nähtub eeltoodust, et Kolmanda isiku pakutud klaviatuur on Eesti paigutusega, mistõttu pakkumus vastab Klaviatuuri nõudele.**“

⁴ Erandiks € tähis, mis peaks olema samal klahvil E-ga. Tähis € ei pea olema dubleerivalt nii klahvil E kui ka klahvil 5 (klahv 5, kus on ka %).

Põhimõtteliselt järeldeb sellest käsitlusest, et klaviatuuril võib olla mistahes keelte tähtede/märkide/sümbolite tulevärk. Piisab kui muuhulgas on Eesti tähed Ü, Ö, Š, Ä, Ž ja tegu on „Eesti paigutusega klaviatuuriga“. Olgu klaviatuuril üheskoos erinevate keelte tähed/märgid/sümbolid (utreerin - kasvõi Hiina hieroglüüfid), ikka on tegu Eesti paigutusega klaviatuuriga RHAD tähenduses.

Vaidlustuskomisjon on siinkohal RHAD nõuded tähelepanuta jätnud ja ei ole lähtunud RHAD tingimustest. Kordame, et RHAD Vastavustabeli kohasel on „Eesti paigutusega klaviatuur“ puhul võimalik vaid 2 varianti:

- 1) tootjapoolne Eesti paigutusega klaviatuur⁵ (ehk klaviatuur nagu eeltoodul näidispildil „Eesti paigutusega klaviatuur“), VÕI
- 2) Eesti paigutusega klaviatuuri saavutamiseks kleebiste kasutamine Skandinaavia paigutusega klaviatuuril.⁶

Nii Hankija kui VAKO on Kolmanda isiku sülearvuti klaviatuuri käsitlemisel eelnimetatud RHAD nõuded tähelepanuta jätnud. VAKO Otsuse põhjendavas osas ei ole RHAD Vastavustabel jrk 69 nõuet isegi kordagi mainitud, rääkimata asja lahendamisel sellega arvestamisest ja sellest lähtumisest.

Sellist võimalust, et klaviatuuril graveeritakse klahvidele juurde-kõrvale Eesti klaviatuuri tähed/märgid/sümbolid, ei ole RHAD-s lubatud ning see ei ole Eesti paigutusega klaviatuur RHAD tähenduses. Tehku sellist klaviatuuri pakkuja, graveerimistehh või väidetavalt koguni tootja. Ainus lubatav võimalus on RHAD kohaselt Skandinaavia klaviatuuril kleebiste kasutamine (ehk klahvidele spetsiaalsete Eesti klahvide kleebiste panemine), millisel juhul aga ei saa pakkumus klaviatuuri eest hindepunkte.

Arvestamata on jäänud see, et RHAD Vastavustabeli kohaselt on Eesti paigutusega klaviatuuri saavutamiseks ainus lubatav viis kleebiste kasutamine, aga mitte Skandinaavia või muul klaviatuuril Eesti tähtede/märkide/sümbolite juurdelisamine graveeringuga või muul viisil (nagu on tõenäoliselt Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuuri puhul ning mis pidi olema nii Hankijale kui Vaidlustuskomisjonile tuvastav ka Kolmanda isiku pakutud seadme klaviatuurilt või Fotolt 1).

Klahvide kleebistest – millised need on ?

21. Selguse huvides selgitame ka kohtule seda, mida kujutavad ennast kleebised ja milline on kleebiste kasutamisega Eesti paigutusega klaviatuuri saavutamine, mis on ainus lubatav moodus vastavalt RHAD Vastavustabel jrk 69.

Kleebised on spetsiaalsed klahvide kleebised, mis kleebitakse klahvile täies ulatuses (kleebis katab terve klahvi).

Muuhulgas on spetsiaalsed „Eesti paigutusega klaviatuuri“ tähtede, märkide ja sümbolitega kleebised (vt järgmisel lehel illustreerivad fotod). Vastavad kleebised on vabalt kättesaadavad hästivarustatud müüjatelt.

Vaata internetist näiteks:

<https://charlot.ee/arvutitarvikud/klaviatuurikleebised/klaviatuurikleebised-taust-must-tahed-estvalge/>

<https://arvutitark.ee/arvutid-ja-lisad/lisaseadmed/klaviatuuride-lisad/klaviatuurikleebised-mini-hq-vaikeste-tahtede-alus-must-t-1255619>

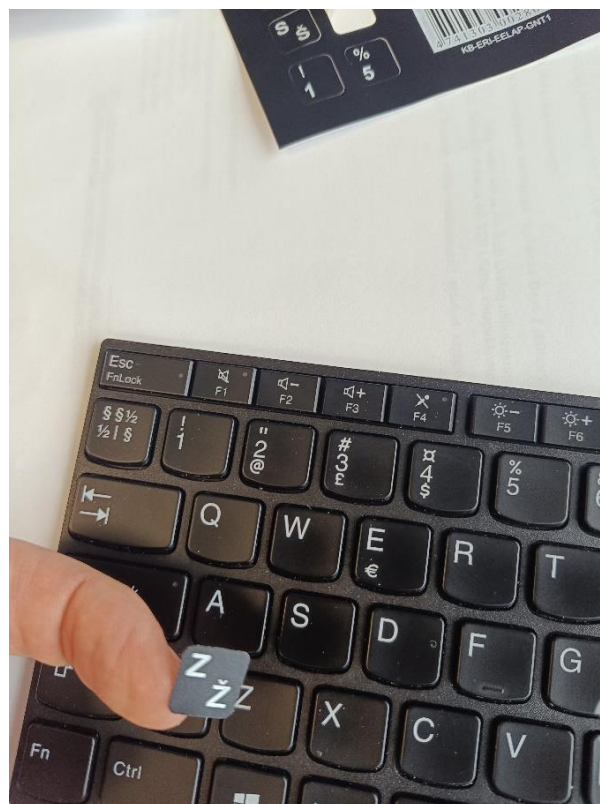
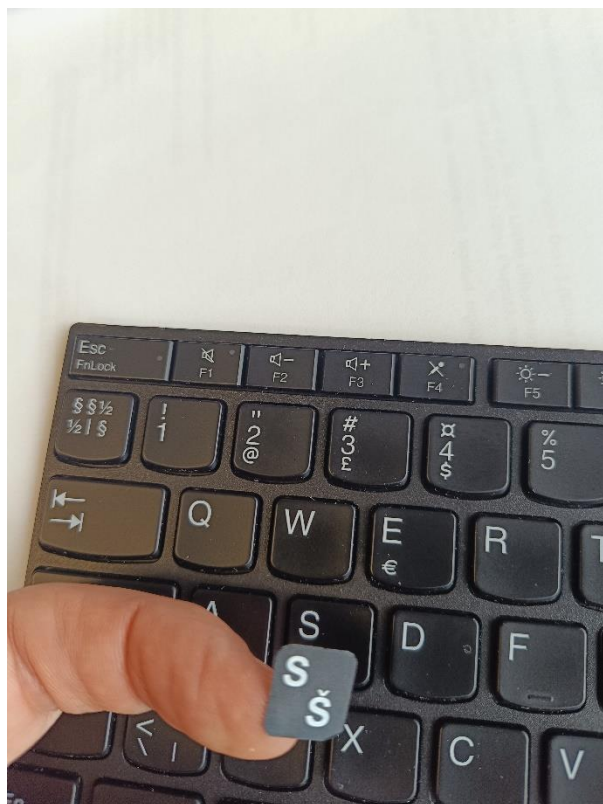
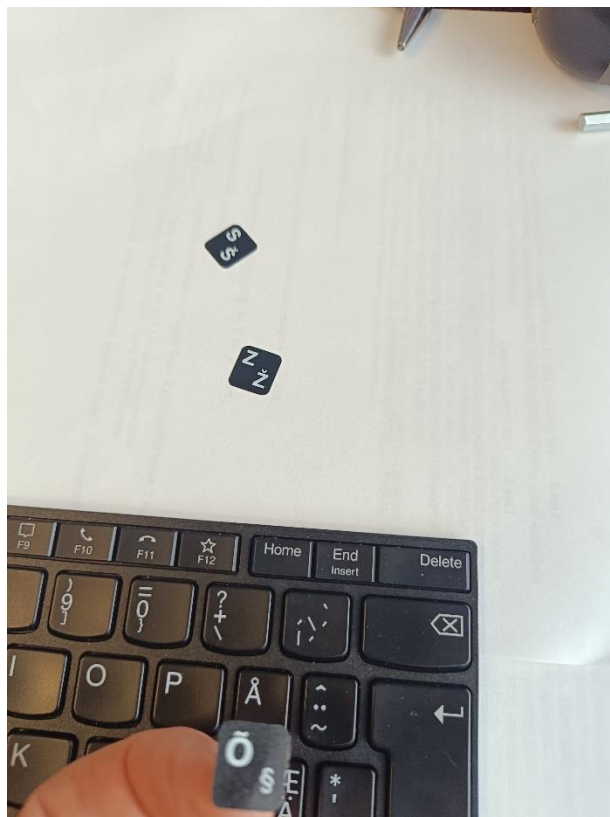
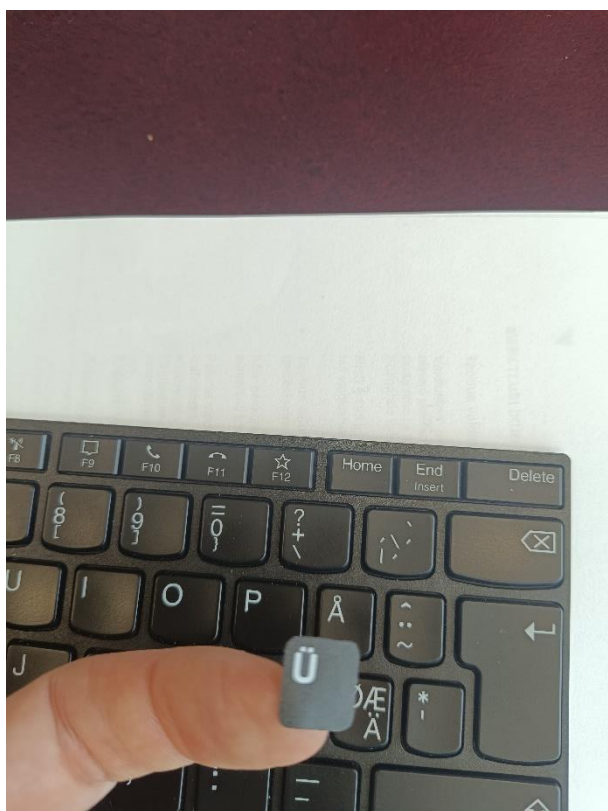
Alljärgnevalt illustreerivad fotod Eesti paigutusega klaviatuuri kleebistest, mis kleebitakse klahvidele (kleebisega kaetakse kogu klahv).

⁵ Vastavustabel jrk 67: „Eesti paigutusega ning klahve märgistustega: „<“ ja „>“ ja „windows klahvi“ sisaldav klaviatuur“.

⁶ Vastavustabel jrk 69: „Kleebiste kasutamine Eesti paigutuse saavutamiseks on lubatud, kuid sellisel juhul peab klaviatuuri originaalpaigutus olema skandinaavia oma.“

Eesti paigutusega klaviatuuri kleebisid (kleebisega kaetakse kogu klahv)

Kordame, et RHAD Vastavustabel jrk 69 kohaselt on Eesti paigutusega klaviatuuri saavutamiseks ainus lubatav viis klahvidel eeltoodud kleeibiste kasutamine, aga mitte klahvidele Eesti klaviatuuri tähtede/märkide/sümbolite juurde tegemine graveeringuga Skandinaavia klaviatuurile või muu klaviatuurile.

Eeltoodust tulenevalt on ekslikud nii Hankija 05.03.2024 hankeotsused kui VAKO Otsus.

23. Vastavas valdkonnas tegutsevad isikud mõistavad Eesti paigutusega klaviatuuri just nimelt sellise klaviatuurina nagu ülalesitatud näidisplilt. Seda tõendas Kaebaja juba vaidlustusmenetluses esitatud erinevate allikate ja tõenditega. VAKO Otsuses on need arvestamata jäetud ning VAKO Otsuse põhjendavas osas pole neid isegi mainitud.

Kaebaja esitab erinevad allikad ja tõenditest, mis kinnitavad, et vastavas valdkonnas tegutsevad isikud mõistavad „Eesti paigutusega klaviatuuri“ just sellisena nagu ülalesitatud näidisplilt.

ESITEKS

Vikipeedia artikkel „Klaviatuur (Infotehnoloogia)“, kus on Eesti paigutusega klaviatuuri käsitletud just sellisena nagu ülaltoodud näidisplilt [lisa 6].

TEISEKS

Erialaportaali artikkel „Sülearvuti klaviatuur – mis neis erinevat on?“ [lisa 7], kus on Eesti paigutusega klaviatuuri käsitletud just sellisena nagu ülaltoodud näidisplilt. Vt artiklis lehekülj 2, plilt „Eesti asetusega klaviatuur“.

KOLMANDAKS

HP hoolduspartneri Fjuitsu Estonia AS 26.03.2024 kiri [lisa 8], kus on Eesti paigutusega klaviatuuri mõistetud just sellisena nagu ülaltoodud näidisplilt.

NELJANDAKS

Maailma suurima klaviatuuride tootja LOGITECH esindaja (LOGITECH Baltics) 19.04.2024 selgituskiri [lisa 9], kus on Eesti paigutusega klaviatuuri mõistetud just sellisena nagu ülaltoodud näidisplilt.

VIIENDAKS

Foto tootja Lenovo sülearvuti klaviatuurist, millel on Eesti paigutusega klaviatuur [lisa 10]. Fotolt nähtub, et Eesti paigutusega klaviatuuri mõistetakse just selliselt nagu ülaltoodud näidisplilt.

KUUENDAKS

Ingliseelne erileht <https://kbdlayout.info/KBDEST>, kus on Eesti paigutusega klaviatuuri mõistetud just sellisena nagu ülaltoodud plilt.

SEITSMENDAKS

Sisuliselt kõik maailma arvutitootjad⁷, kasutavad teatavasti oma seadmetes Microsoft operatsioonisüsteemi Windows ja arvutid põhinevad Windows platvormil. Ka kõikvõimas Microsoft käsitleb Eesti paigutusega klaviatuuri sellisena nagu ülaltoodult selgitatud. Vt Microsoft avalikul veebilehel liigutavate klahvidega Estonian Keyboard: <https://learn.microsoft.com/en-us/globalization/keyboards/kbdest>

Ka ülatoodust nähtuvalt mõistavad ka vastavas valdkonnas tegutsevad isikud Eesti paigutusega klaviatuuri nagu on selgitanud Kaebaja ja milline on ülaltoodud näidisplilt. Hankija ja VAKO Otsuse käsitus ei ole kooskõlas RHAD Vastavustabeli tingimustega.

Eeltoodust tulenevalt on ekslikud nii Hankija 05.03.2024 hankeotsused kui VAKO Otsus.

⁷ Erandiks Apple, kellel on oma operatsioonisüsteem Mac OS X. Microsofti Windows laialdase üldse kasutuse on suuresti tinginud asjaolu, et see ei ole seotud ühe kindla riistvaratootjaga, samuti Windows operatsioonisüsteemi litsentsimine kõikidele arvutitootjatele. See on vastupidine Apple puhul, mis ei litsentsi oma operatsioonisüsteemi Mac OS X teistele tootjatele. Vt: https://et.wikipedia.org/wiki/Microsoft_Windows

24. Kaebaja on vaidlustusmenetluses (Vaidlustaja 01.04.2024 seisukoht) välja toonud need tõenäolised kõrvakalded ja erinevused, mis on Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuuril ja „Eesti paigutusega klaviatuuril“.

Kuivõrd VAKO Otsuses ei ole sisuliselt hinnatud ja käsitletud, millised on konkreetsemalt Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuuri erinevused „Eesti paigutusega klaviatuurist“ (VAKO Otsuses on vaid mööndud, et klahvidel on lisaks muid tähti, märke ja sümboleid), palume need halduskohtul menetluse käigus tuvastada. Selgitame, et näiteks „Skandinaavia paigutusega“ ja „Eesti paigutusega“ klaviatuuril on erinevused vähemalt 8 klahvi puhul.

Eesti paigutusega klaviatuur on mõeldud spetsiaalselt eesti keeles kirjutajatele. Näiteks otsides klaviatuuril Ä tähte, ei tohi tekkida segaduse võimalust, kas see tuleb sarnase Å klahvi alt (Eesti Ä ja Skandinaavia Å on sarnased). See on ka vastava keele eriklaviatuuri üks mõte - ühene selgus, maksimaalselt kiire leitavus ja segaduste vältimine.

Kolmanda isiku pakutud sülearvuti Skandinaavia (või muu klaviatuuri) ja Eesti segaklaviatuur ei ole „Eesti paigutusega klaviatuur“ RHAD tähenduses. Sellist võimalust, et muu paigutusega klaviatuuril on klahvidele juurde lisatud (graveeringuna või muul viisil) Eesti paigutusega klaviatuuri tähed/märgid/sümbolid, ei ole hankes lubatud ja ette nähtud ning sellise klaviatuuri puhul ei ole tegemist hankenõudele vastava „Eesti paigutusega klaviatuuriga“. Tehku vastavat klaviatuuri pakkuja, graveerimistsehh või väidetavalt tootja.

Eeltoodust tulenevalt on ekslikud nii Hankija 05.03.2024 hankeotsused kui VAKO Otsus.

25. Kuigi Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuur ei vasta ainuüksi eeltoodud põhjustel RHAD-s sätestatud hankenõutele jääb Kaebaja jätkuvalt vaidlustusmenetluses esitatud seisukohale, et teadaolevalt tootja HP ei ole tootnud ja ei tooda üldse sülearvuteid „Eesti paigutusega klaviatuuriga“. Igal juhul ei tootnud tootja HP sülearvuteid „Eesti paigutusega klaviatuuriga“ käesolevas riigihankes pakkumuste esitamise aja seisuga.

Seda, et Eesti paigutusega klaviatuur peab olema tootjapoolne ja sellele peab kehtima tootjagarantii on RHAD-s otsesõnu nõutud:

- TK p 3.2: „*Kõikide samasuguste asjade komponendid ja samasugused asjad tervikuna peavad olema läbivalt toodetud sama tootja poolt ja neile peab olema omistatud sama tootekood (ingl.k part number)*“.
- TK p 3.6: „*Kõik sülearvutid /.../ peavad olema toodetud sama tootja (ettevõtja) poolt.*“
- Hankelepingu p 17: „*Asjadel peab /.../ olema tootjagarantii. Garantiikohustusega peavad olema hõlmatud ka kõik täitja poolt tarnitavad lisaseadmed ja -komponendid.*“

Kaebaja jääb seisukoha juurde, et teadaolevalt tootja HP ei tooda ega igal juhul tootnud pakkumuste tähtpäeva seisuga sülearvuteid „Eesti paigutusega klaviatuuriga“ ning ainuüksi seetõttu ei saanud Kolmanda isiku pakutud sülearvuti vastata RHAD nõuetele.

Kaebaja ei nõustu VAKO Otsuse p 12.4 järeldustega. VAKO on samuti jätnud Kaebaja poolt vaidlustusmenetluses esitatud argumendid ja tõendid käsitlemata. Samuti on VAKO Otsuses jäetud hindamata Kaebaja poolt vaidlustusmenetluses esitatud argumendid, miks ei vasta RHAD sätestatud tootjagarantii nõudele.

Seda, et teadaolevalt tootja HP ei ole kunagi tootnud ega tooda teadaolevalt segi käesoleva aja seisuga sülearvuteid Eesti klaviatuuriga, kinnitavad ka alljärgnevad allikad:

ESITEKS

- 25.1. Maailma tootjate mõistes on Eesti turg väga väike, mistõttu suurem osa tootjaid sülearvuteid Eesti klaviatuuriga üldse ei tooda.

Seda on selgitatud ka erialaportaali Digigeeenius artiklis „Sülearvuti klaviatuur – mis neis erinevat on?“ [lisa 12]: „*Kuivõrd eesti keele kasutajaid on maailmas käputäis ja Õ-tähega keeli vähe, ei toodeta nii erilise keele tarbeks just palju õige klaviatuuriga sülearvuteid. Nii kohtab meie sülearvutiturul palju erinevaid klaviatuuripaigutusi - peamiselt Rootsi, USA ja UK asetusega klaviatuure. Peamine vahe on erinevate keelte*

tähed, kuid ka mõnede nuppude asupaik ja kuju. /.../ Ajapikku on Eesti turg tehnikamaailmas piisavalt tähtsaks saanud ja **on üksikuid tootjaid (Dell, tellimisel ka Lenovo)**, kes teevad meie väikse turu jaoks oma tähtedega klaviatuuri, kus ilutsevad kõik meie täpitähed – Ö, Ä, Õ ja Ü.“

Nagu ka Digigeenius artiklis selgitatud, toodavad sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuridega teadaolevalt vaid kaks tootjat - Dell ja Lenovo.

TEISEKS

- 25.2. Eesti klaviatuuriga sülearvuteid ei ole tootnud ja teadaolevalt ei tooda ka HP. Seda kinnitab õigupoolest juba ka Kolmanda isiku poolt hanke Osas 2 määratud tähtajaks 30.11.2023 Hankijale testimiseks esitatud „pakutud“ sülearvuti klaviatuurilt.

KOLMANDAKS

- 25.3. Ka HP hoolduspartner Fjuitsu Estonia AS esindaja selgitas 26.03.2024 kirjaga [lisa 8], et kirja andmise seisuga teadaolevalt ei tooda ega ole HP kunagi tootnud sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuriga: **“Eesti paigutusega klaviatuuriga sülearvuteid ei ole võimalik tootjalt HT saada. HP pole kunagi tootnud ja ei tooda sülearvuteid Eesti klaviatuuriga. See kehtib mh mudelitele HP EliteBook 830, 835, 840, 845. Lähim klaviatuur Eesti omale, mida tootja HP pakub on Skandinaavia klaviatuur (SWE/FL).”**

NELJANDAKS

- 25.4. Seda, et tootja HP ei paku sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuriga kinnitab ka arvutite ja elektroonikaseadmete suurmüüja KCLICK 07.04.2024 kiri [lisa 11].

KCLICK selgitas vastuseks päringule, et tootja HP üldse ei tooda sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuriga ning ainus võimalus on võtta Nordic (s.t Skandinaavia klaviatuur) ning sinna Eesti klaviatuur laseriga ümber graveerida: **„Kahjuks ei ole kuna HP ei tooda neid. Ainus võimalus on osta Nordic paigutus ja lasta laseriga ümber graveerida.“**

VIIENDAKS

- 25.5. Asjaolu, et teadaolevalt tootja HP ei paku sülearvuteid Eesti klaviatuuriga kinnitab ka elektroonikaseadmete suurmüüja EURONICS 08.04.2024 kiri [lisa 12].

EURONICS selgitas vastuseks päringule, et HP sülearvutite puhul on Eesti paigutusega klaviatuurile kõige lähedasem Nordic klaviatuur ja et võimalik on sinna juurde graveerimine: **„Nordic klaviatuurid on kõige lähedasemad Eesti klaviatuurile. Saame pakkuda ka eraldi graveerimist mis lisab summale ca 50€ (täpse hinna saame peale päringu tegemist) ning tarnele lisandub graveerimise aeg kuni 14p (vastavalt järjekorrale).“**

KUUENDAKS

- 25.6. TK p 3.9 kohaselt: **„Igal hankijal peab olema pakkumuste avamisest alates võimalik kontrollida tootja poolsest avalikult ja anonüümselt ligipääsetavalt veebilehelt pakutavate asjade detailset tehnilist kirjeldust“.**

Seega pidi Hankijal olme juba pakkumuste avamise seisuga võimalik kontrollida tootja HP avalikult ja anonüümselt veebilehelt, kas tootja HP toodab Kolmanda isiku pakutud sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuriga. Hankija oleks pidanud seda vastavalt Tehnilise kirjelduse p 3.9 tootja avalikult/anonüümselt ligipääsetavalt veebilehelt kontrollima.

Tootja HP puhul ei nähtu teadaolevalt üheltki tootja avalikult ja anonüümselt ligipääsetavalt veebilehelt seda, et tootja HP oleks kunagi tootnud või oleks kasvõi käesoleva aja seisuga hakanud tootma sülearvuteid Eesti klaviatuuriga (rääkimata sellest, et oleks seda teinud riigihankes pakkumuse esitamise seisuga).

Oluline on esile tuua, et ka 04.04.2024 toimunud Vaidlustuskomisjoni istungil ei suutnud Kolmas isik ega Hankija nimetada tootja HP avalikult ja anonüümselt ligipääsetavat veebilehte, kus oleks võimalik kontrollida, et HP toodaks sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuriga.

Lõpetuseks. Teadaolevalt HP ei ole kunagi tootnud ja igal juhul ei tootnud Osas 2 pakkumuste esitamise seisuga sülearvuteid „Eesti paigutusega klaviatuuriga“. Vastavas valdkonnas tegutsevatele isikutele, sh keskne hankija, on üldteada asjaolu, et sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuriga toodavad vaid vähesed tootjad (täpsemalt Dell ja Lenovo). Samuti on vastavas valdkonnas tegutsevatele isikutele nagu keskne

hankija teada, et tootja HP pole sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuriga tootnud ja turul ei ole HP sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuriga nähtud. Enamgi, see pidi Hankijale olema arusaadav Kolmanda isiku poolt testimiseks toodud „pakutud sülearvuti“ klaviatuurist.

Eeltoodust tulenevalt on ekslikud nii Hankija 05.03.2024 hankeotsused kui VAKO Otsus.

- **Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise õigusvastasus (hindamiskriteerium „Sülearvuti klaviatuuri kleebised“)**
26. Kuigi Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamine oli igal juhul õigusvastane juba sellele eelneva pakkumuse vastavaks tunnistamine õigusvastasuse tõttu, oli Hankija poolt Kolmanda isiku pakkumusele klaviatuuri eest punktide andmine eraldiseisvalt ekslik ja õigusvastane. Klaviatuuri eest Kolmanda isikule antud 5 hindepunkti tõttu osutus Kolmanda isiku pakkumus napilt edukaks Vaidlustaja ees (Kolmanda isiku pakkumusele antu kokku 90,73 punkti, Kaebaja pakkumusele 89,02 punkti).

Hindamiskriteerium kohaselt „Sülearvuti klaviatuuril on lubatud kleebiste kasutamine Eesti paigutuse saavutamiseks. 5 punkti saab pakkumus, mille sülearvuti klaviatuuril kleebiseid ei ole kasutatud (st on tootjapoolne klaviatuur tähemärkidega).“

Kordame, et RHAD Vastavustabeli kohaselt on „Eesti paigutusega klaviatuuriks“ võimalik vaid 2 varianti:

- 1) Eesti paigutusega tootjapoolne klaviatuur, või
- 2) Eesti paigutusega klaviatuuri saavutamiseks kleebiste kasutamine Skandinaavia klaviatuuril.

Sellist võimalust, et klaviatuuril graveeritakse klahvidele juurde-kõrvale Eesti klaviatuuri tähed/märgid/sümbolid, ei ole RHAD-s lubatud ning see ei ole Eesti paigutusega klaviatuur RHAD tähenduses. Tehku sellist klaviatuuri pakkuja, graveerimistsehh või väidetavalt koguni tootja. Ainus lubatav võimalus on RHAD kohaselt Skandinaavia klaviatuuril kleebiste kasutamine (ehk klahvidele spetsiaalsete Eesti klahvide kleebiste panemine), millisel juhul aga ei saa pakkumus klaviatuuri eest hindepunkte.

Igal juhul oli põhjendamatu ja ebaõige 5 hindepunkti andmine klaviatuuril kleebiste puudumise eest Kolmanda isiku pakkumusele, kus sülearvuti klaviatuuriga on n.ö trikitatud ja hindepunktide saamise eesmärgil kleebiste kasutamise asemel Skandinaavia või muu paigutusega klaviatuurile Eesti tähed/märgid/sümbolid juurde-kõrvale tehtud.

Eeltoodust tulenevalt on ekslikud nii Hankija 05.03.2024 hankeotsused kui VAKO Otsus.

SÜLEARVUTI EKRAANI HELEDUSTUGEVSUS

27. Kaebaja leiab, et nii Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise kui edukaks tunnistamise otsus on defektsed samuti seoses sülearvuti „ekraani heledustugevuse“ näitajaga. Kaebaja leiab, et VAKO Otsuse p 15 ja 19 järeldused on ekslikud, mittekooskõlas RHAD-ga ning menetlus- ja materiaa lõigusega.

Sissejuhatavalt rõhutame, et pakutud sülearvuti heleduse näitaja (nitted) on määrava tähtsusega ka seetõttu, et see on pakkumuste hindamise aluseks. Hindamiskriteeriumi „Ekraani heledustugevus (mõõtmisühik nitted)“ kohaselt: **Suurima väärtusega pakkumus saab maksimaalse arvu punkte. Teised pakkumused saavad punkte proportsionaalselt vähem ja arvutatakse valemiga: "pakkumuse väärtus" / "suurim väärtus" * "osakaal".** Selliselt sõltub Kolmanda isiku pakutud sülearvuti ekraani tegelikust heledustugevusest ka kõikide pakkumuste hindamine ja pakkumuste hindamistulemused tervikuna.

Kaebaja hinnangul ei ole VAKO asja lahendamisel mõistnud, et vaidlustatud hankeotsuste põhimõtteline defektsus seisneb mitte üksnes selles, et Kolmanda isiku pakutud sülearvuti HP EliteBook 835 või muu pakutud HP sülearvuti mudeli ekraani heledustugevus on igal juhul väiksem kui Kolmanda isiku pakkumuses väidetud 1000 nitted. Hankeotsuste põhimõtteliseks defektsuseks seisneb ka selles, et Hankija ei selgitanud hankemenetluses välja, milline on Kolmanda isiku pakutud sülearvuti ekraani heledustugevuse näitaja, kuigi juba pakkumusega esitatud HP ametlikus tootspetsifikatsioonist tuleneb ja pidi olema Hankijale arusaadav, et see on väiksem kui 1000 nitted.

Oluline on sissejuhatavalt esile tuua, et kuigi Kaebaja esitas vaidlustusmenetluses väga konkreetse tõendi, et sülearvuti HP EliteBook 835 ekraani heledustugevus on igal juhul alla 1000 nitti (TalTech mõõtetulemuse [lisa 13]), on VAKO Otsuses jäetud see tähelepanuta.

28. Kaebaja jääb argumentide juurde, et:

- a) HP ekraani heledustugevus ei ole 1000 nitti, vaid igal juhul madalam, mis on kirjas juba HP tootjaspetsifikatsioonides: „*Actual brightness will be lower with .../ SureView.*“
- b) HP tootespetsifikatsioonides ei ole õigupoolest üldse avaldatud, mis on vastava SureView mudelilahenduse puhul ekraani heledustugevus, ja on vaid see välja öeldud, et see on alla 1000 nitti: *Actual brightness will be lower with .../ SureView.*“
- c) HP ekraani heledustugevus on igal juhul madalam kui 1000 nitti ja seetõttu on ekslik pakkumuste hindamisel „suurimaks väärtuseks“ võetud Kolmanda isiku väidetud heledustugevus 1000 nitti ning tagajärjena selle alusel pakkumustele omistatud hindepunktid ja Kolmanda isiku edukaks tunnistamine tervikuna.

29. Ekslik on VAKO Otsuse p 19.2 arutluskäik, et kuigi HP tootespetsifikatsioonist nähtub, pakutud SureView mudelilahenduse puhul on ekraani heledustugevuseks alla 1000 nitti, siis ei olevat see oluline, kuna „*RHAD-ist ei nähtu, et Hankijal oleks olnud kohustus ekraani heledustugevuse hindamiseks koos märkuses nimetatud lisadega (touchscreen or Sure View).*“

VAKO on siin eksinud. Kuigi Kaebaja selgitas seda juba vaidlustusmenetluses, on oluline veelkord selgitada, et siin ei oma tähendust see, kas privaatsusfiltri funktsioon on välja või sisse lülitatud – igal juhul on ka selle „Sure View“ mudelilahenduse puhul ekraani heledustugevus alla 1000 nitti. Mis on ka HP tootespetsifikatsioonis välja öeldud: „*Actual brightness will be lower with .../ SureView.*“

IT valdkonnas eriteadmisi mitteomaval isikutel võib HP tootespetsifikatsiooni lugedes tekkida mulje, sülearvuti „SureView“ mudeli puhul on ekraani heledustugevus 1000 nitti. Käesoleval juhul on hankijaks keskne hankija RIT⁸, kes pidi põhjalikult tutvuma pakutud seadme kohta esitatud HP tootespetsifikatsiooniga ja kellele pidi olema sealt arusaadav, et ka „Sure View“ mudeli puhul on ekraani heledustugevus igal juhul alla 1000 nitti.

30. Alljärgnevalt selgitame veelkord, miks on HP sülearvuti ekraani heledustugevuse näitaja ka „Sure View“ mudelivariandi puhul igal juhul alla 1000 nitti, milline asjaolu on õigupoolest välja toodud ka HP tootespetsifikatsioonides.

ESITEKS

30.1. See, et sülearvuti HP ekraani heledustugevus ei ole 1000 nitti, vaid kindlasti vähem, nähtub juba HP tootjaspetsifikatsioonidest (sh nii HP EliteBook 835 kui HP EliteBook 830 tootjaspetsifikatsioonidest).

Esmalt selgitame, et nagu ka HP EliteBook 835 spetsifikatsioonist [lisa 5] nähtub, on sõltuvalt mudelivariandist ekraani heledustugevus („Brightness“) kas 250 nitti või 400 nitti. Vt tootjaspetsifikatsioonis lk 5. Ekraani heledustugevus 250 või 400 nitti on kooskõlas ka teiste tootjate sama klassi sülearvutite näitajatega.

Tõsi, HP tootespetsifikatsioonis (samal lk 5-6) tõesti ka „Sure View“ mudelivariant, mille puhul on viidatud heledustugevusele 1000 nitti („*1000 nits, 100% sRGB with HP Sure View Reflect integrated privacy screen*“). **Kuid oluline ja määrav on seejuures tootja poolt samas lisatud selgitus:** „*Actual brightness will be lower with .../ Sure View*“.⁹

Seega ka kõnealuse „Sure View“ variandi puhul on ekraani heledustugevus igal juhul alla 1000 nitti ja see on ka HP tootjaspetsifikatsioonis välja öeldud. Ei oma tähtsust, kas privaatsusfiltri funktsioon on välja või sisse lülitatud – igal juhul jääb ekraani heledustugevus alla 1000 nitti.

⁸ RIT on kohustuslik keskne hankija ministriumite, nende haldusala asutuste ning Riigikantselei töökoha laua-, süle-, tahvelarvutite, monitoride ja printerite soetamisel. Kohustusliku keskse hankijana korraldab RIT riigiasutuste eest hankeid Vabariigi Valitsuse poolt määratud ulatuses, mis tähendab, et keskse hankimisega hõlmatud asutustel ei ole õigust VV korralduses määratud tooteid ja teenuseid hankida iseseisvalt ega ühiselt. RIT korraldab ka info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ühishankeid, millega kõigil soovijatel on võimalik liituda. Vt <https://kesksedhanked.rik.ee/>

⁹ Samal HP tootespetsifikatsioonis lk 15-16, kus seesama selgitus: „*Actual brightness will be lower with .../ Sure View*“.

Vastav sõnastus (1000 nitti lisatud selgitusega, et see on tegelikult madalam) on tootjapoolne nutikas reklaaminipp või n.ö *teaser*, aga mitte HP sülearvuti ekraani heledustugevus. Foorumis on asjatundjad seda nimetanud ka „*marketing hype*“-iks [lisa 13]. Mis on HP sülearvuti „SureView“ mudelivariandi puhul ekraani heledustugevus konkreetset ja tegelikult, HP oma spetsifikatsioonides õigupoolest ei avalda. HP ütleb tootespetsifikatsioonis välja vaid selle, et tegelik heledustugevus jääb alla 1000 nitti. Hankija ei ole Kolmanda isiku pakkumuse vastavuse kontrollimisel ja pakkumuste hindamisel HP tootespetsifikatsiooniga piisava hoolikusega tutvunud, mille tulemuseks on defektsed hankeotsused.

TEISEKS

- 30.2. Seda, et sülearvuti HP ekraani heledustugevus jääb igal juhul alla 1000 nitti, kinnitab ka TalTech teostatud mõõtmine.

TalTech elektroenergeetika ja mehhatroonika instituudi valgustehnikalabor teostas HP EliteBook 835 G10 ekraani heledustugevuse mõõtmise ja tuvastas, et ekraani heledustugevus on alla 1000 nitti (915 nitti). Lisatud Taltech esindaja 01.04.2024 kiri mõõtetulemuste kohta [lisa 13].

VAKO Otsuses on vastav kaalukas tõend põhjendamatult tähelepanuta ja kaalumata jäetud.

KOLMANDAKS

- 30.3. Kolmanda isiku poolt pakkumuses ekraani heledustugevuseks 1000 nitti väitmine pidi Hankijal kui IT-valdkonnas pädeval hankijal igal juhul tekitama kahtluse selle tegelikkusele vastavuses. Kordame, et see nähtub juba HP tootespetsifikatsioonidest ja ainuüksi seetõttu pidi Hankija aru saama, et ekraani heledustugevus ei ole Kolmanda isiku väidetud 1000 nitti. Hankija oleks pidanud teostama Kolmanda isiku pakkumuse sisulist kontroll ning välja selgitama, mis on pakutud sülearvuti HP ekraani heledustugevus. Seda enam asjaoludel, kus pakutud arvutite ekraani heledustugevus on pakkumuste hindamise aluseks.

Toome analoogiana HP sülearvuti mudeli HP EliteBook 865, mille tootespetsifikatsioon on samuti reklaamjutt 1000 nittist sama täpsustusega, et ekraani tegelik heledustugevus on alla 1000 nitti („*Actual brightness will be lower with /.../ Sure View*“).

Erialaspetsialistid on teostanud kõnealuse HP EliteBook 865 ekraani heledustugevuse kontrollmõõtmise ja tuvastanud, et see on alla 1000 nitti ja drastiliselt vähem, kui privaatsusfiltri funktsioon sisse lülitatud. Vt erialafoorum „NotebookCheck“ arvustus sülearvuti HP ekraani heledustugevusest tulemustest [lisa 14]:

Brightness	100%	90%	80%	70%	60%	50%	40%	30%	20%	10%	0%
Sure View turned off	865	729	634	535	436	332	252	216	180	142	105
Sure View turned on	157	146	136	125	115	104	94	83	72	62	51

NELJANDAKS

- 30.4. Kolmanda isiku pakkumuses ekraani heledustugevusena 1000 nitti väitmine pidi Hankijal kui IT-valdkonna kesksel hankijal igal juhul tekitama kahtluse selle tegelikkusele vastavuses ja seda isegi juhul, kui Hankija ei tutvunud piisava hoolsusega HP tootespetsifikatsiooniga, kust on see õigupoolest välja lugeda.

Tavapäraselt on äriklassi sülearvutite ekraani heledustugevus suurusjärgus 300 kuni 500 nitti. Vt erialaportaali Digiteenus artikkel „Oluline küsimus: kui palju mitte peab olema ühel heal sülearvuti ekraanil?“ [lisa 16]: „Sülearvutite ekraanid on tavaliselt heledusega 300 - 500 nitti. Kui ekraan on läikiva pinnaga, siis võiks olla paneel suurema heledusega (rohkem nitte), mati pinnaga võib heledus olla väiksem, sest siis peegeldused nii palju ei sega. /.../. Praegu peaksid kõige heledama ekraanipaneeliga sülearvutid olema näiteks Delli XPS 15 seeria ja Apple'i uued MacBookid, mille heledus ulatub kuni 600 nitini.“

31. Eeltoodust tulenevalt on ekslikud nii Hankija 05.03.2024 hankeotsused kui VAKO Otsus.

LISASEADMED (USB SAATJA ARVUTI KORPUSEST EEMAL MITTE ROHKEM KUI 0,7CM)

32. Kaebaja leiab, et RHAD nõuetele ei vasta Kolmanda isiku pakutud järgmised lisaseadmed:
2. Juhtmevaba arvutihiir ja juhtmega klaviatuur (komplekt)
4. Juhtmevaba arvutihiir ja klaviatuur (komplekt)

Konkreetselt mõlema lisaseadmete komplekti puhul mittevastavus RHAD Vastavustabeli („K1 Lisaseadmed“) nõudele¹⁰: „**USB saatja peab olema vähemalt AES-128 krüpteeringuga ning ei tohi arvuti korpusest eemale ulatuda rohkem, kui 0,7cm.**“

33. Kaebaja hinnangul ei ole VAKO Otsuse p 14 põhjendused Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise õiguspärasusest ei ole põhjendatud. VAKO Otsuse kohaselt kuivõrd Kolmanda isiku pakkumuses ja sellega esitatud Balti müügiesindaja kirjas on kinnitatud, et USB saatja kaugus ei ulatu arvuti korpusest eemale rohkem kui 0,7cm, siis järelikult nii on.

Kaebaja hinnangul redutseerib taoline käsitus pakkumuse vastavuse kontrollimise riigihankes üksnes formaalsetele kinnitusele ning välistab pakkumuse sisulise kontrolli võimalused. Kaebaja hinnangul ei saa pakkumuste vastavuse kontrollimist redutseerida üksnes pakkuja poolt esitatud kinnituste tuvastamisele. Seda enam käesolevas hankes, kus pakkujad olid kohustatud esitama Hankijale „pakutud seadmed“ testimiseks, mille eesmärk on pakkumuse vastavuse kontroll.

34. Seoses Kolmanda isiku pakkumusega esitatud Balti müügiesindaja kinnituskirjaga juhime ka tähelepanu, et sellega korraldatakse üle RHAD nõudeid ja kinnitatakse formaalselt hankenõuetele vastavust. Samuti on Balti müügiesindaja kinnituskiri antud üldisena hanke kõikides Osades pakutud sülearvutite (HP EliteBook 835 G10, HP EliteBook 845 G10 jne) kohta. Kinnituskirjas ei ole ka seda, mis on konkreetselt USB saatja väidetav kaugus arvuti korpusest, on korraldatud hankenõuet.

34. Vaidlust ei ole, et Kolmas isik on hankes vastavate lisaseadmetena pakkunud tootja HP komplekti „HP 235 Wireless Mouse and Keyboard Combo“¹¹, mille hulka kuulub ühe seadmena ka USB saatja (inglise keeles „dongle“ või „USB dongle“).

Põhjendatud kahtlust, et Kolmanda isiku pakutud seadmete puhul ulatub USB saatja arvuti korpusest eemale rohkem kui hankes lubatud 0,7cm kinnitab Vaidlustaja poolt mõõteseadmega „Scala“ teostatud mõõtetulemus (fototööend esitatud vaidlustusmenetluses). Vaidlustaja mõõtetulemuse järgi ulatub USB saatja arvuti korpusest eemale 0,77 cm (7,77 mm).

Ka mõõtevahendite kalibreerimislabori METROSERT teostatud täppismõõtetulemused näitavad, et USB saatja ulatub arvuti korpusest eemale rohkem kui 0,7cm. Lisatud METROSERT mõõteprotokollid [lisa 17], mille kohaselt sülearvuti HP EliteBook 840 puhul ulatub USB saatja arvuti korpusest eemale 7,59 mm (**0,759 cm**) ja sülearvuti HP EliteBook 830 puhul 7,41 mm (s.o **0,741 cm**).

35. Hankenõue on konkreetne - „mitte rohkem kui 0,7cm“. Kui hankenõudeks on konkreetselt „mitte rohkem kui 0,7 cm“, tähendabki see maksimaalselt 0,7cm. Analoogia, kui hankenõue on „mitte rohkem kui 7cm“, tähendabki see maksimaalselt kuni 7cm. Argielus saab öelda, et mis see väike erinevus olulist muudab, kuid riigihangetes tuleb pakkumuse sisusosas kinni pidada RHAD nõuetest.
36. Keskse hankija eelmises raamlepingu hankes 204670 lähtus keskne hankija pakkumuste vastavuse kontrollimisel pakkujate poolt testimiseks toodud seadmetest. Hankija tellis ise METROSERT AS poolt pakkujate esitatud seadmete teatud näitajate kontrollmõõtmised teatud näitajates. Vt hankija Vastavusotsus [lisa 5]: „Hankija tellis pakutud toote kaalu ning aku kestvuse osas mõõtmised Metrosert AS poolt. Lisaks testis hankija eraldi pakutud seadme vaatenurga vastavust hankedokumentides esitatud nõuetele ning kontrollis lisaks esitatud lisaseadmete garantii kehtivuse kontrollimise võimalikkust.“
37. Eeltoodust tulenevalt on ekslikud nii Hankija 05.03.2024 hankeotsused kui VAKO Otsus.

¹⁰ RHAD Vastavustabel „L1 Lisaseadmed“, Jrk 19 ja Jrk 36

¹¹ Tootspetsifikatsioon kättesaadav HP veebilehelt: <https://h20195.www2.hp.com/v2/GetPDF.aspx/4aa7-9730enw.pdf>

SÜLEARVUTI AKU MAHUTAVUS

38. Kaebaja leiab, et nii Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise kui edukaks tunnistamise otsus on defektsed samuti seoses sülearvuti „aku mahutavuse“ näitajaga. Kaebaja leiab, et VAKO Otsuse p 16 ja 19 järeldused on ekslikud ning mittekoosõlas menetlus- ja materiaaloigusega.
39. Esineb põhjendatud kahtlus, et Kolmanda isiku pakutud sülearvuti HP EliteBook aku mahutavus ei ole 51 Wh nagu Hankija on pakkumuse vastavuse kontrollimisel ja pakkumuste hindamisel eeldanud tuginedes Kolmanda isiku poolt pakkumuses nimetatud näitajale.

Pakutud sülearvutite aku mahutavuse konkreetne näitaja on fundamentaalselt oluline ka seetõttu, et pakutud sülearvutite aku mahutavusnäitajad (Wh) on pakkumuste hindamise aluseks. Hindamiskriteerium „Aku mahutavus“ kohaselt: **Suurima väärtusega pakkumus saab maksimaalse arvu punkte. Teised pakkumused saavad punkte proportsionaalselt vähem ja arvutatakse valemiga: "pakkumuse väärtus" / "suurim väärtus" * "osakaal".**

40. See, et Kolmanda isiku pakutud sülearvuti HP aku mahutavus ei ole tõendatult 51 Wh (võib olla väiksem) nähtub juba HP tootjaspetsifikatsioonist. Vt näiteks HP EliteBook 835 [lisa 5], kus aku mahutavuse näitaja 51 Wh juures on tootja märkus: „**Actual battery Watt-hours (Wh) will vary from design capacity.**“

Will vary tähendab erineb. Seega ka tootja ei ütle spetsifikatsioonis, et aku mahutavus on kindel number 51 Wh, vaid ujuvalt ja ebamääraselt, et tegelik aku mahutavus „will vary“ (st võib olla ka väiksem). See, milline on Kolmanda isiku poolt Osas 2 pakutud konkreetse konfiguratsiooniga sülearvuti aku mahutavus, on õigupoolest teadmata. Hankija ei ole pakkumuse vastavuse kontrollimisel välja selgitanud, mis on Kolmanda isiku pakutud sülearvuti aku mahutavus ning on ka pakkumuste tuginenud näitajale 51 Wh.

Ka siinkohal on kohane rõhutada ka RHS eelnõu seletuskirja juhust, et kinnitustele tuginemine ei ole pakkumuse sisuline kontroll. Vt RHS eelnõu seletuskirjas lk 99: „*Pakkumuse vastavuse kontroll peab olema sisuline. /.../ Eelkõige tuleb hanklepingu eseme vastavust tehnilisele kirjeldusele tõendada hankija poolt nõutud märgiste, sertifikaatide, vastavushindamisasutuse katsearuande või muude samaväärsete märgiste, sertifikaatide või katsearuannetega.*“

41. Kolmanda isiku pakutud sülearvuti HP aku mahutavuse konkreetne näitaja on asjas määrava tähtsusega ning on vajalik välja selgitada. Muuhulgas aku mahutavuse eest antud pakkumustele omistatud hindepunktide tõttu osutus Kolmanda isiku pakkumus napilt edukaks Vaidlustaja ees (Kolmanda isiku pakkumus sai kokku 90,73 punkti, Kaebaja pakkumus kokku 89,02 punkti).
42. Juhime tähelepanu, et eelmises samasisulisel raamlepingu hankes 204670 tellis keskne hankija kõikide pakkujate poolt testimiseks toodud sülearvutite kontrollmõõdistused aku ja arvuti kaalu koha ning arvestas saadud tulemustega pakkumuste vastavuse kontrollimisel. Vt keske hankija Vastavusotsus riigihankes hankes 204670 [lisa 4]: „**Hankija tellis pakutud toote kaalu ning aku kestvuse osas mõõtmised Metrosert AS poolt. Lisaks testis hankija eraldi pakutud seadme vaatenurga vastavust hankedokumentides esitatud nõuetele ning kontrollis lisaks esitatud lisaseadmete garantii kehtivuse kontrollimise võimalikkust.**“

MENETLUSLIKUD TAOTLUSED

- **Kaebuse läbivaatamine istungil**
Kaebaja palub asja läbivaatamist kohtuistungil. Vaidluse esemeks olevad küsimused on spetsiifiliste tehniliste nüanssidega, mistõttu on asjakohane asja arutamine ja läbivaatamine kohtuistungil. Muuhulgas on asjakohane halduskohtul tutvuda Kolmanda isiku poolt Hankijale testimiseks esitatud pakutud sülearvuti klaviatuuriga.
- **Taotlus nõuda hankijalt asja materjalide juurde Kolmanda isiku poolt Hankijale testimiseks füüsiliselt esitatud pakutud seadmed**
Kõik pakkujad pidid Osas 2 esitama Hankijale pakutud sülearvuti koos lisaseadmetega hiljemalt 30.11.2023. Palume kohtul asja materjalide juurde Hankijalt välja nõuda Kolmanda isiku poolt testimiseks esitatud pakutud sülearvuti.

p a l u m e :

1. Palume rahuldada kaebus ja tühistada:

- 1.1. Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus riigihanke Osas 2 (Sülearvuti klass 1 soetus) tehtud hankeotsus, millega tunnistati vastavaks Green IT OÜ, Telia Eesti AS ja AS SEB Liising ühispakkumus.**
- 1.2. Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus riigihanke Osas 2 (Sülearvuti klass 1 soetus) tehtud hankeotsus, millega tunnistati edukaks Green IT OÜ, Telia Eesti AS ja AS SEB Liising ühispakkumus.**
- 1.3. Riigihangete vaidlustuskomisjoni 16.04.2024 otsus nr 45-24/263728.**

2. Palume jätta kõik menetluskulud vastustaja kanda.

Lugupidamisega

/ digitaalallkirjastatud /

vandeadvokaat Marko Mehilane
AS Atea lepinguline esindaja

Lisad:

- Lisa 1** Väljavõtted riigihanke alusdokumentidest (RHAD)
- Lisa 2** Hankija 06.03.2024 teade hankeotsustest
- Lisa 3** VAKO 16.04.2024 otsus nr 45-24/263728
- Lisa 4** Keskse hankija vastavusotsus riigihankes 204670 „Sülearvutite ja tahvelarvutite ostmise ja rentimine raamlepinguga“
Tehniline kirjeldus riigihankes 204670
- Lisa 5** HP EliteBook 835 13 inch G10 Notebook PC tootespetsifikatsioon¹²
- Lisa 6** Vikipeedia artikkel „Klaviatuur (infotehnoloogia)“
- Lisa 7** Artikkel „Sülearvuti klaviatuur – mis neis erinevat on?“¹³
- Lisa 8** Fjuitsu Estonia AS 26.03.2024 kiri
- Lisa 9** LOGITECH esindaja 19.04.2024 kiri
- Lisa 10** Foto sülearvuti Lenovo klaviatuurist
- Lisa 11** KCLICK 07.04.2024 vastus päringule
- Lisa 12** EURONICS 08.04.2024 vastus päringule
- Lisa 13** TalTech elektroenergeetika ja mehhatroonika instituudi valgustehnikalabori esindaja 01.04.2024 kiri
- Lisa 14** Is 1000 nits in Sure View just marketing hype ?¹⁴
- Lisa 15** Erialaportaal „NotebookCheck“ arvustus HP ekraani heledustugevuse kohta¹⁵
- Lisa 16** Artikkel „Oluline küsimus: kui palju nitte peab olema ühel heal sülearvuti ekraanil?“¹⁶
- Lisa 17** METROSERT AS mõõteprotokollid
- Lisa 16** Riigilõivu maksekorraldus

¹² <https://h20195.www2.hp.com/v2/GetDocument.aspx?docname=c08487728>

¹³ <https://flex.ee/kasulikkusulearvuti-klaviatuur>

¹⁴ www.reddit.com/r/Hewlett_Packard/comments/n0r4y2/is_1000_nits_in_sure_view_just_marketing_hype/

¹⁵ <https://www.notebookcheck.net/HP-s-1000-nits-Sure-View-panel-is-bright-but-the-picture-quality-is-compromised.677293.0.html>

¹⁶ <https://digi.geenius.ee/blogi/klicki-100-soovitust/oluline-kusimus-kui-palju-nitte-peab-olema-uhel-heal-sulearvuti-ekraanil/>